

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Nouăle perspective.

În 16 a l. trecute s'a încheiat discuția generală asupra budgetului cultelor și tot atunci s'a ridicat ministrul Zichy János, ca să răspundă la toate acele obiecțiuni, cari s'au adus în vre-o legătură oarecare cu resortul cultelor. Noi ne vom mărgini a scoate din vorbirea aceasta părțile, cari ne privesc.

Mai întâi a răspuns ministrul la chestiunea statificării preparan-diilor confesionale.

Se știe, că statificarea preparan-diilor se agită de mult și dacă n'a fost rezolvită până acuma, e de a se datorî unor dificultăți de ordin principiar, ce s'au ridicat între ministru și episcopatul catolic.

Legea lui Apponyi privitoare la școlile populare însă au creat o nouă situație și pentru preparan-diile confesionale, recte pentru preparan-diile naționalităților așa, că planurile de învățământ ale acestora n'au mai acoperit pe deplin planul edat de ministru pentru școala poporală. Chestia a rămas deocamdată în suspens și susținătorii preparan-diilor așteptau cu inima strînsă, că oare ce se pregătește iarăș în minister. Evenimentele zguduitoare politice din urmă au amânat deocamdată primejdia, dar eră de prevăzut, că îndatăce se înseninează orizontul politic, chestia preparan-diilor confesionale va ajunge iarăș la ordinea zilei.

În privința aceasta zice ministrul Zichy, că a trebuit să abstea deocamdată dela ideia statificării preparan-diilor confesionale, respectând și pe mai departe dreptul confesiunilor de a-și susține preparan-diile și de a-și crește învățătorii, dară a elaborat un proiect de lege, pe care îl va prezenta încurând, și care prevede cvalificarea învățătorilor din partea

statului. Pe viitor candidații de învățător vor avea așadară să-și facă examenul de capacitate înaintea unei comisiuni de stat, instituite de ministru spre scopul acesta. Diplomă de învățător vor căpăta numai dupăce au prestat acest examen cu succes. Examenele de clasă le vor face elevii preparandiali tot ca și până acuma.

Despre ridicarea unei episcopii gr.-cat. maghiare, înființarea căreia o întetesc mulți acum de ani de zile, a zis ministrul: „Inființarea unei astfel de episcopii nu e lucru așa de ușor, precum vi-l închipuiți Dvoastră. Căci mai înainte de toate luați în conziderare, că elementul maghiar gr.-cat. locuiește tare sporadic și dacă acesta s'ar lua din eparhia ruteană și s'ar încorpora la episcopatul maghiar, s'ar ivi pe teritorul rutean părăsit așa curent naționalist, a cărui urmări nu se pot calcula înainte.

La sfârșit promite ministrul, că deocamdată îl preocupă chestia întroducerii calendarului Gregorian în biserica ruteană, dar e explicabil, că și aci sunt o grămadă de greutăți de înlăturat încă.

Importante au fost declarațiile ministrului de culte cu privire la proiectul cel nou de *penziunea învățătorilor*. Referitor la aceste zice ministrul, că a fost condus de principiu, ca învățătorilor să le facă posibilă o penziune egală întru toate ca a oficianților de stat după normele art. XI din 1885. Fiindcă o astfel de îngreunare a fondului de penziune aduce cu sine, ca să se gândească și la izvoare de venituri nouă, declară, că în privința aceasta vor avea mai puțin de suportat. Așadară ne putem aștepta și aci la nouă sarcini, ce se vor pune pe comunele noastre bisericești, cari au școală confesională.

Nu poate însă ministrul a promite nimic cu privire la reducerea

anilor de serviciu al învățătorilor la 35, deoarece aceștia și așa încep cariera cu 19—20 ani și ei ar fi mai întâi cari ar protestă, ca să-i trimită în penziune cu 55—56 ani.

Despre chestia învățătorilor pensionați înainte de anul 1907, care a dat mult de gândit încă guvernului de mai înainte, zice ministrul, că a studiat chestiunea, dară durere, a trebuit să abstea dela idea, de a o regula prin lege. Erogațiunile fondului de pensii ar crește prin o astfel de lege anual cu 600,000 cor. cari nu ar putea fi acoperite cu nimic. În schimb însă promite, că va lua în tot anul în budget o sumă oarecare, din care va ajuta învățătorii pensionați și mizeri.

Aceste sunt chestiile, la cari a răspuns ministrul și cari ne privesc și pe noi. Durere, că noi mai avem încă multe la cari ministrul n'a zis nici un cuvânt. Și ce e și mai curios, că ministrul a răspuns și la celea mai mărunte obiecțiuni, cari i-s'au adus din partea deputaților și bunăoară la chestiunea salarizării canonicilor noștri n'a avut nici un cuvânt, deși aceasta chestiune a fost adusă la ordinea zilei de două ori și deși e evident, că statul e dator a regula dotațiunea unei corporațiuni înființate de Maiestatea Sa. Și dl ministru nu a răspuns nici cu prima ocaziune, în conferența partidului muncii, nici cu a doua în dietă. Și e cum am zis, cu atât mai caracteristică aceasta tăcere, cu cât ministrul nu a scăpat din vedere aproape nimic, ce s'a obiecționat în decursul desbaterii budgetului.

De asemenea nu s'a declarat ministru nici cu privire la autonomia catolică. E drept, că a cerut, ca în privința aceasta să nu i-se dea nici un mandat de cătră parlament, și a promis că va prezenta și proiectul acesta cât se poate mai

curând, dară tot trebuia să ne spună cel puțin principiile, de cari a fost condus la elaborarea lui, ca să putem să ne declarăm și noi asupra lui, cel puțin principiar.

Noi la acest proiect am privit și în trecut și va trebui să privim și în viitor cu cea mai mare îngrijorare. Sunt încă cunoscuți pașii ce i-a întreprins clerul și credincioșii noștri nu de mult în privința aceasta la vestea, că autonomia bisericii noastre se contemplează altcum decum o dorim noi. Durere, că în dietă nu s'a insistat mai cu dinadinsul asupra acestui punct, și aceea ce a zis dl deputat Siegescu, că ministrul să caute o soluțiune „prin care individualitatea specială a bisericii noastre să iasă la iveală în autonomia catolică“ nu e spus destul de hotărât și lămurit.

Tot asemenea ordinațiunea lui Apponyi ne lasă preoțimea la bună discrețiune a organelor statului. Ministrul nu a amintit-o cu nici un cuvânt. Și ce e și mai detestabil, că în privința aceasta ministrul încunjură conflictul cu consistoarele, luând la răspundere direct pe preot și e ceva tare natural, că într'o hărțuială neegală acesta din urmă să tragă scurta.

Resumând deci cele spuse de ministrul de culte, trebuie din nou să constatăm, că situația nu s'a

schimbat întru nimic. Și, deși poate la aparență vor fi unele stări mai suportabile — după cum ne asigură episcopul Aradului — în fond însă suntem tot acolo, unde am fost mai înainte.

Congresul euharistic, carele după cum am amintit, în anul acesta s'a ținut în capitala Spaniei, și-a avut ședința de încheiere în 28 Iunie sara pe lângă participare uriașă în veneranda catedrală închinată sf. Francisc. Cu cântarea „Veni creator Spiritus“ s'a început ședința aceasta înălțătoare de inimi. Cel dintâiu a grăit Spaniolul P. Capena despre „Cuminecarea zilnică ca arma de apărare a rândului social“. Apoi au mai grăit și alții, bună oară Germanul Msgr. Richen despre dezvoltarea catolicismului în Germania, Americanul episcop din La Plata și Italianul canonic Soldim din Milan. Fără de margini a fost însuflețirea, cu carea adunarea a primit pe regele și pe regina între sunetele imnului regesc. Majestatele au sosit la adunare însoțite de ministrul președinte Canalejas și de toți ministrii îmbrăcați în uniformele lor. Le-a salutat cardinalul legat Aguirre și apoi a rostit cuvântul de încheiere. Iară regele Alfonso a declarat apoi congresul de închis zicând, că Spania va fi și va rămâne o națiune catolică, și că dânsul privește de cinstea sa cea mai înaltă, că este domnitorul poporului acestuia catolic și că intrupează sentimentele catolice ale poporului acestuia.

Înălțătoare a fost liturgia, carea a slujit-o cardinalul Miercuri în 28 Iunie în parcul „Bueno Retiro“ la un altar ridicat sub cerul liber. La sfârșitul liturgiei acesteia 30.000 de prunci au primit sf. cumine-

cătură din mâinile a 30 de episcopi și 400 de preoți. Tot așa de înălțătoare a fost procesiunea din 30 Iunie, punctul cel mai strălucit al congresului. În procesiune au luat parte ca la 300.000 de persoane. Ea a trecut prin ulițele celea mai de frunte ale Madridului pornind din catedrală și sfârșindu-se la palatul regesc. Orașul a împodobit ulițele, iară privații casele, și arcurile de triumf și multele altare păreau a fi schimbat Madridul într'o biserică uriașă. Garnizoana capitalei forma spaliere. În fruntea procesiunii călărian gardiști orașenești și regești. Apoi urmă sf. Euharistie purtată de cardinalul și însoțită de un regiment de infanterie și de două escadroane de cavalerie sub comanda unui mareșal și a trei generali. Nemijlocit înaintea baldahinului pășiau elebardieri regești. Iară în urmă lui mergea mulțimea în cete, câte 12 înși în fieste care șir, în rândul cel mai frumos, cu mai bine de 4000 de flamure. În mulțime erau ca la 20.000 de școlari și ca la 20.000 de lucrători. Acolo mergeau delegațiunile celor două camere, ceata granzilor, delegațiunile academiilor, cavalerii sf. mormânt, cavalerii sf. Ioan de Ierusalim, 7 mitropoliți, 65 episcopi, ca la 3000 de preoți, senatul orașeneșe întreg, însoțit de erolzi, apoi generalii și ofițerii armatei, cavalerii yelerei de aur, întreg corpul oficialilor, marinarii năilor comerciale, garda orașenească și mulțime de reuniuni și corporațiuni.

Altarul principal era ridicat pe Plaza Cibeles, înbrăcat în gobelinuri, aur, argint și diamante, iară piața întreagă era asemenea împodobită cu gobelinuri. La poarta triumfală a pieței așteptă regele cu familia regală, cu ministrii și cu întreaga curtea regală. Când procesiunea sosi la poartă, începură a-și bubui tunurile salutului său. Dacă a sosit cardinalul cu sf. Euharistie la altarul

FOITA.

O zi de vară.

... Și vezi, cum stau acum sub mândrii
[paltini]

Vrăjit de 'mpodobirea zării-afunde
In trăsări de-o clipă — numai una —
Atâta jale 'n suflet mă pătrunde:

Ce verde-i câmpul azi... și ce frumsețe
Surâde 'n lungul largilor hotară
Și câte flori cu zimbete de aur
Se scaldă 'n raza soarelui de vară!

... Dar vezi, bătrânii codrii de pe dealuri
Și câmpul de smarald... și toate, toate
— O, inima mea pasere pribeagă —
Eu n'o să le mai văd ca mâne poate!

Căci, vai, simțesc, cu vremea ce de-apururi
Nepoficnita trece 'n drumu-i veșnic,
Cum scade 'n cet și flacăra plâpândă
Din tainicul vieții mele sfesnic!!

Pădure-Murășan.

Imblânzitoarea a toate.

Intr'o seară fiind obosit de munca zilei
Intru într'o menajerie.

— Sus domnișorilor! Tăceți, fiți supuși
și muleomi, că iată imblânzitoarea e aici.

Dar ei, cei trei prințisori ai deșertului
păreau că nu aud nime, și nu văd cum să
obrnăncește argatul, băgând mătura printre
zăbrele, ci coama li-se ridică mai tare, urletul
lor devine mai îngrozitor și pânza coperișului
se umflă mai puternic tremurând.

Unul dintre cei trei pui de lei așa
grăia în urletul lui:

— Cine mă va birui? Cine m'a conștrânge
să-mi plec capul și să-mi ascund unghiile?
Sfarm tot ce mă împrejmuie, și fug departe.
Sfarm scândurile, ușile, zăbrelele ca și când
aș umbla prin iarbă moale, — și fug departe
la neamul meu. Acolo departe în deșertul
tăcut-maiestos, pe unde umblă gazelele
sprintene, cari îmi vor alina foamea, la
izvoarele cristaline, din cari voi bea să mă
stămpăr, mă vor aștepta leoaicele cele cu
ochi de aur verziu, culcate pe nisipul cald.
Is frumos, sprinten și neastămpărat; lă voi
povesti dulce-însăpăimântător vorbe dulci de
dragoste, și pe una care m'a plăcea, o voi
duce cu mine. Acolo departe, în deșertul
cel tăcut vom trăi mângâiați de săgețile
dulcelui soare și de răcoarea dulcelui vântuleț
de seară. Vom fi mândri, fericiți și

sălbatici, iar urletele noastre de voluptate
vor umplea tăcerea nopții. Acolo culcați
lângă olaltă după o vânătoare norocoasă,
lingându-ne buzele săngeroase, vom adormi
și visa vise dulci de dragoste, iar luna cea
frumoasă furisându-și ochii printre norii
ușori va privi galeș la somnul dulce a lor doi
îndrăgostiți.

Iar al doilea mai îngrozitor urlând
zicea:

— Cine mă va birui? Cine m'a face
să-mi plec capul și să-mi ascund unghiile?
Dinți-mi ageri și fălcile-mi de oțel sunt destul
de tari ca să sfarm bețele de fier, ușile,
pociumbii și să le fac ca și o nucă ce o
sfarmă un copil neputincios. Dar nu mă
voi depărta de zgomotul lumii, nu voi merge
în tăcerea cea fără de margini a deșertului.
Nu! Nici decât! Voi grăbi în orașe unde se
chinuiesc, vestezesc și pier frații mei cei cu
plete crăiești în temnițele scârboase — în
grădinele împodobite cu un verde spălăcicit
— unde vagabunzii cei josnici răd de ei
uitându-se prin grădele. Am să sfarm încui-
torile temnițelor lor și să slobozesc pe prin-
sonerii frumoși și supărați de viața împără-
tească. — Ne vom întovărăși, vom fi zeci,
sute, mii. Va tremura lumea întreagă de
ceata crailor înfricoșate, care va umbla ca
biciul lui Dumnezeu cu coama ridicată și cu
gura gata de a sfărma tot ce-i va opri în
mersul lor. Și acuz, dacă nici un leu nu va
mai lăncezi în locurile de ocară, atunci, și

principal, regele și poporul lui s'au aruncat în genușchi, iar cardinalul în numele Sfinției Sale a binecuvântat Spania. Apoi s'a continuat procesiunea până la palatul regesc.

Ea s'a început la 3¹/₂ ore și s'a terminat cu sfîntitul soarelui.

Întreagă presa, până și jurnalul „El Liberal“, mărturisește, că Madridul nu a văzut nici odată manifestație mai impozantă, mai sublimă, purtată de un gând și de o voință, de gândul catolic și de voința catolică a Spaniei.

Manifestația aceasta elementară a catolicismului spaniol a îndemnat pe Sfinția Sa, să telegrafeze regelui, că ea l-a mișcat până la lacrimi. Dară ea de altă parte pare a fi mișcat adânc și pe conducătorii de astăzi ai Spaniei. Știut este, că raporturile diplomatice dintre Madrid și dintre Vatican sunt rupte, și chiar de aceea pe Pontificele la congres nici nu l-a reprezentat un cardinal trimis din Roma, pe cum se obișnuise la congresele euharistice din anii trecuți. Dară se spune, că regele însuși s'a adresat acum către Sfinția Sa cu rugarea, ca răul acesta să înceteze. În consiliul ministerial ținut tot în 30 Iunie sub presiunea regelui intru adevăr s'a și hotărît înnoirea legăturii diplomatice, și hotărîrea aceasta s'a și împărțită Vaticanului.

În anul 1912 congresul euharistic va fi în Viena. O conferință ținută sub presiunea arhiepiscopului coadiutor al Vienei Dr. Francisc Nagl a și statorit termenul lui, jumătatea cea dintâi a lui Septembrie.

Pentru „Tribuna“ și alte ziare de ale noastre. Plângerea generală a cetitorilor, cari urmăresc publicațiile ziarelor noastre, eră pricinuită mai ales în timpul în urmă, de corespondenții respectivelor

ziare. Săraci cum suntem cu toții, nu le dă mâna foilor să-și țină în fiecare orăș câte un corespondent cinstit și salarizat, ci se mulțumesc cu corespondenți de ocazie. A controla apoi tot, nu îngăduie timpul, de aci apoi o mulțime de neajunse și supărări.

Aci un corespondent fiindcă nu-i place nutra cuiva îl dă la gazetă; a doua zi un prietin al celui calumniat îl apără insultând pe presupusul corespondent. Personalitățile și flecurile ajung astfel pe planul prim. Foarte adese și fantazia are rol de căpetenie, cât tu, locuitor în orașul de unde să trimite corespondența, stai uimit de celea ce le cești.

Se dau însă și lucruri de acelea, cari vatamă bunul simț și nu merită să vadă lumina tiparului.

Așa d. p. în „Tribuna“ de Marți, cineva în o „serisoare din Bihor“ se aruncă cu toată furia asupra venerabilului prepozit dela Oradea Dr. Aug. Luran, scriind la adresa lui tot ce poate produce un creier pătimăș și bolnav.

Să mă ierte colegii dela „Tribuna“, dar a scrie astfel despre un venerabil octogenar, care de ani de zile e greu bolnav, care în vieța sa a dezvoltat o neobosită activitate și care regretă și acum, că boala nu-i îngăduie a mai lucra, este o dovadă de lipsa bunului simț și fără voie ne mână gândul la povestea cu leul și măgarul...

Astfel de corespondențe ar trebui aruncate la coș, nu publicate, iar autorii lor făcuți atenți la omenie și cinste și amenințați că pe viitor li-se publică numele.

Se impune nesmintit o asanare a moravurilor și în direcția aceasta, căci altcum se corupe totul. Cetitorii, puțini câți au foile noastre, se vor feri de o astfel de ziaristică, care aruncă cu țină și în cine nu se cade, și calumniază pentru a face destul

unor porniri personale. Și nu-i mirare, dacă își aduc în casele lor ziare străine, iar pe ale noastre le desconsideră.

Ziaristica e o putere, dar numai atunci când e cinstită. altcum e o maculatură.

Institutele noastre de învățământ.

I. Gimnaziul dela Năsăud.

Anuarele școlilor formează un fel de barometru al culturii generale, și din punctul de vedere al înaintării culturale par a fi de-o importanță deosebită. Ele sunt tabloul viu a înaintării și a râvnirii după carte și căpătuială a masselor, iar din asemănarea datelor statistice de azi cu cele din trecut iese „plusul binefăcător al influinței școlii asupra poporului“. Când mă gândesc însă la viitorul celor ce-și iau anual examenul de maturitate pe la liceele noastre, mă cuprind o groază de soartea viitoare a absolvenților. Suntem un neam sărac, ajutoare *indestulitoare* n'avem, iar carierele sunt legate de cheltuieli horende, ce se va alege zic din atâta puzderie de „*bacalaureați*“, cu capetele pline de visurile și iluziile diplomaților de avocați, doctori, profesori etc... Să fiu sincer, când cetesc prin anuare, că la cutare liceu au luat maturitatea 40—50—60 de elevi nu mă bucur prea mult, mă doare, că o seamă dintre tinerii aceia, cari puteau fi azi oameni căpătuiți, cu câștig, aplicându-se la carierele practice cu 4 cl. gimnaziale, vor fi mâne siliți să se infunde prin vre-o cancelarie, ori să-și piardă vremea milogindu-se în dreapta și în stânga după ajutoare. Să fim mândrii, că neamul nost își trimite copiii la școală, dar să nu uităm nici de aceea, că de datoria noastră este să le arătăm tinerilor primejdiile și năcazurile cu cari vor fi siliți să lupte, până vor putea pune mâna

numai atunci urmat de ai mei, îmi voi îndrepta pașii către scumpul meu deșert urlând de voluptate și glorie slobod și ca dător de slobozenie, asemenea unui crai biruitor, care-și duce neamul lui slobod în patria recucerită.

Iar al treilea tot așa de maiestos, dar mai încet zicea următoarele:

— Acela, care ar voi să mă biruiască, și-ar pierde numai vremea. Nu este putere pe sub soare care să mă facă să-mi plec capul și să stau asemenea unui neputincios. Numai o lovitură, și temnița mi-e sfărmată. Mândru, voinic și slobod voi scutura de pe mine ruinele ei ca și niște fire de prav. Însă nu leaicele cele cu ochi de aur verzi, nici slobozenia neamului meu mă indeamnă la scăpare. Dragostea, deși e fericitoare — și faptele, deși sunt mărețe, nu mă ademenesc. Voi merge departe, tare departe în locuri necunoscute chiar și de fiarele cele mai sălbatice, departe de oameni, ba chiar și de lei. Acolo voi trăi singur împrejmuit de tot ce e nemărginit. Singur voi sta și contempla acolo nemărginirea măieastră a mării, deșertului și a cerului. Mă voi uita visător în ochii stelelor... Și în sfârșit îmbătrânind și tot visând, mă voi culca să mor cu capul plecat pe picioarele întinse, cu ochii întiți în văzduh la soarele care obosit își va pleca capul spre somn.

Așa grăiră cei trei lei. Cum erau ei sălbatici, încrezuți și mândrii, ar fi și încer-

cat să scape, dacă nu ar fi apărut pe o ușiță scârțitoare imblânzitoarea cu un zbiculeț în mână, de care nici un câne nu s'ar fi speriat. Puterea nu i-a fost inspăimântătoare, nici frumseța momitoare. Era bătrânicioasă, obosită, zdrențoasă, ba chiar și ea era asemenea unei zdrențe, unei lămâi stoarse.

— Și totuși, abia o văzură — și prințisorii cei furioși de mai înainte, tăcără rușinați, și se retraseră tăcuți într'un unghet făcându-se din trei un ghem.

În clipita cea dintâi, întreg trupul le furnică de dorul răscoalei ca și un fulger de foc, însă biciul pocnește și pleazna de mătăsa scoate un săsăit dureros din rebelii de mai înainte, cari acum se tupilă ca niște sclavi și mai târându-se frecau podelele și zăbrelele temniței lor. Le ridică piedeci și le sar sub lovitură ușoară, dar dureroasă a biciului. Ține cercuri într'o mână, iar cu cealaltă îi plesnește să sară prin ele.

Acela care dorea dragostea voluptuoasă a leaicelelor sălbatice — linge blând mâna zbărcită a imblânzitoarei. Acela, care nădăduia slobozenia tuturor fraților — amenință cu dinții-i scilpicioși pe unul dintre tovarășii lui, care numai îndoindu-se întinse și puse piciorul în mâna imblânzitoarei. Iar al treilea prințisor, care să însufiețea pentru moarte și care dorea să-și țintească ochii visători spre soarele somnoros — își închide ochii trămurători la detunătura unei carabine.

Mai apoi dupăce s'a sfârșit reprezen-

tația, imblânzitoarea le aruncă niște bucăți de carne, și ei cari mai înainte erau atât de dornici de lucruri mărețe, acum se îndestulesc cu mila unei femei zdrențoase și uitând de tot ce-i împrejmue, sfârtică îndestuliți în fășii bucățile apucate...

Mergând și eu după mulțimea care se îndesua la ușă, mă miram cum de am înțeles glasul leilor.

— Ce menagerie ciudată — zisei cu o voce mai mulcomă, iar un bătrân care mergea alături de mine replică:

— Menagerie? Și numai menagerie? Eu care am trăit și pățit multe, în cele petrecute am văzut și altceva...

— Și anume ce? — îl întrebai eu.

— Cei trei lei întipuiau o societate omenească de ori și unde.

— Și atunci puii de lei ce întipuesc, dacă-mi permiți să te întreb?

— Pornirile cele nobile și mărețe ale tineretului mândru: Pornirea dulce a dragostii, pornirea măreață a gloriei adevărate și pornirea nobilă a viselor mărețe... Dar trebuie pânea de toate zilele... adauge după aceea.

— D'apoi femeia aceea ce ar întipui?

— Imblânzitoarea a toate — viața.

Iar în licărirea ochilor de sub pleoapele de jumătate închise recunoșcui privirea posomorâtă a fiarelor leneșe și îndestulite.

tradusă de T. P. Branea.

pe diplomele visate, să le arătăm avantajele uriașe a *carierelor fără diplomă*, carierele practice, comerțul, industria, mehanica etc. Clasa a 4-a a liceului este prima stație de unde poate pleca elevul gimnazial în viață; să-l sfătuim să plece în o parte oare care, dacă e de-o neutralitate mediocră; clasa a VI asemenea deschide perspective destule, — așa, că până la clasa VIII-a să ajungă numai și numai cei aleși pentru studiile superioare. — Nimic nu este mai primejdios pentru un neam ca *proletariul intelectual* de care să ne ferească Dumnezeu.

Anuarul născădenilor e împărțit pe 19 capete, premese de un frumos „Cuvânt ocazional” rostit la 4 Oct. 1910 de profesorul V. Bichigan. Dnul profesor pare în acest cuvânt ocazional, un iscusit istoric elogios a regimentului al II-lea de graniță, laudându-le virtuțile, eroismul, dragostea de tron și de neam, spiritul de jertfă, a cărei măreață manifestare este gimnaziul superior din Năsăud. Concluziile sunt bine scoase și potrivit recomandate.

Din datele mai însemnate pentru institutul (cl. I.) scoatem următoarele:

1. Gimnaziul a intrat în al 48 an al existenței sale.

2. Se așteaptă rezoluția ministerială pentru înființarea unui convict.

3. În corpul didactic s'au făcut următoarele schimbări: a) Dr. Al. Cziple a fost denumit de catehet gr.-cat. b) dl Victor Motogna a fost denumit prof. suplent pentru latină și istorie, c) dl Mărcuș definitiv pentru matematică și fizică. d) prof. Iblită concediat până la finea anului școlastic 1911.

4. Profesorii.

II. *Statul personal.* Liceul are 16 profesori, toți diplomați medicali institutului e Dr. Teofil Tarco.

III. Planul de învăț. și conducerea claselor a fost încredințată profesorilor de specialitate; se dă raport detaliat. Dintre studiile extraordinare s'a propus igiena, l. franceză, muzica și desenul.

Sub capitolele IV—X. sunt înșirate diferite colecțiuni, muzee, fonduri, ajutoare, societăți de ajutorare, societatea elevilor și mulțumită publică pentru ajutoarele date de privați și corporațiuni pentru augmentarea colecțiilor, etc. Capitolul XI este „Examenul de maturitate”, la care au fost admiși 49 inși, dintre cari 2 au repășit, 7 au fost relegați pe 3 luni, iar unul pe un an. XII. Starea sanitară a elevilor a fost mulțumitoare. Dela XIII—XVII se dau: ordinea examenelor finale și progresul în studii după clase.

XVII. *Din datele statistice* scoatem următoarele: Școlari au fost înșriși peste tot 305 ordinari și 11 privațiști, dintre cari la examenele finale s'au supus 311; după conf.: gr.-cat. 215, gr.-or. 75, rom.-cat. 6, ref. 6, izr. 9. După limbă: rom. 293, mag. 16, nemți 2; după starea civilă a părinților: părinții celor mai mulți elevi au fost economi, preoți, învățători și industrieși; după comitate cei mai mulți elevi au fost din comitatul Năsăudului.

După progres: cu eminentă din toate obiectele au fost 18 elevi, cu un nesuf. 74, cu 2 secunde și mai multe secunde 25, ceilalți au satisfăcut.

XVIII. Încheierea anului școl. s'a făcut în 28 Iunie n. 1911 la 8 ore a. m.

XIX. Informațiuni pentru a. 1911/12.

Din țara liberă.

— *Delu corespondentul „Unirii”.* —

Mai zilele trecute s'a inaugurat cu solemnitate placa comemorativă a vremii, când M. S. Regele Carol a locuit Berlinul în epoca când era ofițer în armata prusiană. Placa a fost zidită pe imobilul cu Nr. 173 din Iacobstrasse. La această serbare a luat parte, afară de membrii legățiunii și consulatului român, și o mulțime de alte persoane de vază ale împărăției, între care și ministrul de externe Kinderlen Wächter. Pe placă stau în reliefate următoarele: Regele Carol al României, atunci când era Principe de Hohenzollern a locuit această casă până la 11 Aprilie 1866, făcând parte din regimentul de dragoni de gardă. Evou fără frică în războiu, înțelept monarch în timp de pace. El a cucerit în vremuri grele independența Poporului Său și Coroana Regală, dând domniei Sale lungi și binecuvântate o strălucită aureolă de glorie.

Referitor la conflictul Sinodal a apărut în „Seara” un prea mișcător apel al dlui Xenopol, și va trebui să fie luat în seamă de către Sfântul Corp, care a înaintat în mijlocul celor mai aprige călduri, cu răbdarea aceea de peatră a spiritelor tari, spre a pune capăt cât mai iute, cu dreaptă măsură, zavistiei ce rănește inima Bisericii noastre.

Iată între altele ce scrie învățatul dela Iași: Fiindcă pe spusese spuselor nu se pot întemeia decât mărturii de vorbe și nu mărturii de fapte și fiindcă pe asemenea pretinse dovezi, nu se poate osândi nici cel mai neînsemnat dintre oameni, cu atât mai puțin pot ele sluji la doborîrea aceluia ce întrupează și reprezintă credința unui întreg popor: cerem achitarea I. P. Sale Mitropolitului Primat! Apoi fiindcă din cele ce s'au desfășurat în acest proces unic în felul său, vedem că P. S. Episcopul Romanului a greșit amar, revărsând necurățeniile sufletelor pângărite de patimi, asupra capului Bisericii. Dar că greșala lui a fost de bună credință, cerem achitare P. S. Sale.

Să cerem achitarea Episcopului de Roman, căci supus cum a fost la bătrânețe influenței răufăcătoare, care a făcut din el și fără voia lui o unealtă de răsunare, nu a rostit nici o acuzare proprie, și numai spusese altora. Credem că s'a simțit destul de pedepsit, când a trebuit să susție acuzarea care a susținut-o. Condamnarea Episcopului de Roman ar fi de asemenea un triumf al dușmanilor și trebuie să dispară ori ce dușmănie față de bună lui credință din Biserica noastră. Să ne unim dar cu toții, să cerem încetarea scandalului dela Sinod. Acest scandal, această rușine ne pătează numele de oameni, ne sdruncină biserica și credința strămoșilor noștri. Căderea Bisericii noastre înseamnă câștigul sinagogelor și al Bisericii străine. Și sfârșește: Regele Carol deși de altă religie, a apărut biserica națională, punând în lunga sa domnie să se reedifice până acum 42 de biserici, și cât de mare însemnătate a dat M. S. Regele religiei țării se vede din faptul că atunci, când guvernul în urma crizei din 1899 a fost silit să taie creditele ce erau destinate reparării Treierarhilor și sf. Nicolae Domnesc Maiestatea

Sa a dat din banii Săi proprii optate de mii de lei, pentru ca să se ridice din nou sf. altare și să nu se întrerupă opera înălțătoare a credinței. Față cu sfânta datorie a apărării credinței ortodoxe, ce ne-o impune trecutul, prezentul și viitorul, nu putem sta lăncezi și nepăsători în lovitura de moarte pe care intriga și minciuna tind să o dea sf. noastre biserici.

*

Într'un regiment de infanterie din Capitală, s'a simțit lipsa câtorva puști Manlicher tip vechiu. Un soldat magaziner, în complicitate cu câțiva subofițeri sustrăgeau dela magazia regimentului acestuia puști, care aveau nevoie de o mică prefacere și le vindeau pe preț de nimica unor albanezi, care le treceau pe furie în Bulgaria, ca să ia direcția, apoi în provincia răzvrătiților din împărăția Padșahului.

Această descoperire a făcut senzație, deoarece pungășiile aceste se manevrau cu începutul răscoalei în Albania. Asupra unui Albanez, s'a găsit o sumă mare de bani, cu care probabil corupea sufletul câtorva soldați răi din născare, iar acesta și cu încă doi tovarăși ai săi, au fost liberați pe cauțiune.

*

În luna August, aproape de înmormântarea verei, maestrul muzicant Chiriac va conduce societatea corală „Carmen”, alcătuită din 150 membrii cântăreți, prin prăfuitele centre ale Italiei, spre a deprinde urechile consăngenilor ascultători, cu tânguioasele fărâșături de doine ale noastre, cu reminiscențele dulci, prinse între două lacrimi, ale neamului de păstori din preajma Carpaților și a Dunărei de jos.

Cor. s.

Reviste.

România - Ungaria. — Sub titlul „România” imperialistul B. H. dă în primul de eri o seamă de comentarii la verdictul, pe care l-a pronunțat sfântul sinod în chestia conflictului ivit în sinul bisericii ne-unite de peste munți.

Zice între altele: în deliberare este și profană și biblică înțelepciune, dreptate însă nu este. Dar știm, că lumea nu se ocărmuește cu dreptate, ci numai cu înțelepciune, și încă numai cu puțină înțelepciune (parva sapientia). Înțelepciunea profană din verdict e, că îndepărtează o situație murdară, fără aplicarea celor mai grave mijloace. Iar înțelepciunea biblică consistă într'aceea, că se împlinește scriptura: Vai celui ce provoacă scandal. E drept, că în cazul de față acest vai, nu aceluia îi sună, care a provocat scandalul, ci mai vărtos celui ce l-a descoperit. Din

pricina aceasta însă nu ne batem în capete.

— Continuă apoi cu subtitlul »Export de popi din Ungaria«.

— Nostim, cum interpretează aci abaterea poetului Vlahuță în Ardeal mai zilele trecute. Reținem anume aici două pasaje: Deoarece însă seminariile din România abia cresc alta, decât așa numiți duhovnici, spre a suplini uriașa lipsă de preoți la sate, treaba guvernului nu e ușoară. Pe când se sfătuiau în privința aceasta, s'a ivit — afirmative și la îndemnuri venite din Ungaria — idea, ca guvernele din România să poată denumi și bărbați din Ungaria la scaunul de mitropolit-primat, precum și la celelalte scaune episcopale, doar titlul oficios al primatului-mitropolit este: *mitropolitul Ungro-Vlahiei, ceea-ce înseamnă, că primatul-mitropolit al României ar fi și căpetenia bisericii greco-orientale din Ungaria...*

Semioficiosul guvernului românesc »Epoca« încă face pomenire despre chestie, adaugând observația, că deslegarea aceasta ar duce cu un uriaș pas înainte și *unitatea culturală a românilor*.

După părerea noastră — continuă „B. H.“ — guvernul român e aplicat să deslege chestia în februarie, și astfel Vlahuță pentru aceea ar fi umblat în Sibiu, ca să scruteze pulsurile: intrucât ar întâmpina adecă gândul guvernului simpatii ori antipatii la mai marii bisericieni din Ungaria și, că *afla-s'ar în Ungaria bărbați destoinici pentru complinirea câtorva scaune episcopale, în care caz ar pune la pensiu pe câțiva dintre actualii vlădici ai României*. Greutățile de drept public le-ar depărtă astfel, că pe candidați, după o întreținere de câteva luni în România, i-ar naturaliza simplaminte. Guvernul, afirmative, într'atâta e de hotărât de a-și deslega chestia în modul acesta, încât — zice-se — nu s'ar speria nici de aceea, ca să enunțe în sinodul României hotărârea, că *de-acum înainte pot fi vlădici: și preoți căsătoriți, cu familie, ori văduvi...*

Ne vine în minte — zice același „B. H.“ — că biblia a îngrijit-o pe românește mai întâi un principe maghiar. Ne vine în minte Petru Maior, nobil ungurean, preot greco-catolic, crescut în școală ungurească apoi în Roma, — care a fost întemeietorul istoric al politicii daco-românești. Ne vin în minte toți a-

cei numeroși, cari cultivați aici a-casă în Ungaria, au trecut în România să facă carieră...

— Nu comentăm și noi faptele, pe cari se bazează „B. H.“; — observăm numai în fața lucrurilor ce s'au inscenat peste munți, că pentru cazul, de nu s'ar putea mântul *pe altă cale* cinstea și prestigiul românesc, mai bine să se adeverească „exportul de popi“.

*

Anglia Tot dela englezi trebuie să pornească lucrurile mari.

La Londra se pregătește un congres unic în felul său: Congresul raselor din 26—30 i. c. n.

Numele oficios al congresului e: *The first universal races congress*. Târlul, pe care-l urmărește, se cuprinde în următoarele: a discuta la lumina științei și a conștiinței moderne relațiunea dintre popoarele apusului și ale răsăritului și a promova între ele cooperarea frățească și înțelegerea împrumutată.

La tot cazul, știe Anglia, ce face. Doar puterea ei politică gravitează mare parte și în răsărit; și pentru dânsa nu e de fel fără interes: cunoașterea firii popoarelor răsăritene și învățătura ce o poate scoate din aceasta, cunoaștere pentru năzuințele sale politice.

Limba oficioasă a congresului e, firește, cea engleză. Cum însă englezii lucră întotdeauna cu tact, au permis să mai roleze ca oficiale și limbile: franceză, germană, italiană; ba nici chiar limbilor orientale nu le-au luat dreptul de-a rola.

Guvernul englez a luat toate măsurile posibile, ca congresul să decurgă cât mai sărbătorește.

Oameni mari lucră în stil mare!

Nr. 1112/1911.

Convocare.

Din încredințarea comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, conform §-lui 23 lit. c. și §-lui 23 lit. e. și §-lui 36 al statutelor acestei instituțiuni, convocăm cărturarimea din comunele aparținătoare cercurilor adm. Vișeu și Iza (Maramurăș) la

Adunarea de constituire a despărț. Vișeu—Iza

care se va ține la 23 Iulie n. a. c. după amiază la orele 4, în Vișeu de sus.

Programul adunării:

a) Cuvântare de deschidere, ținută de delegatul comitetului central.

b) Inscrierea de membri.

c) Alegerea comitetului cercual.

d) Verificarea procesului verbal și încheierea adunării.

Sibiu, 8 Iulie n. 1911.

Oct. C. Iăslăuanu
delegatul comitetului central
al „Asociațiunii“.

Invitare de abonament.

Fiind la sfârșitul semestrului I. rugăm cu toată insistința pe on. noștri abonemenți, cari nu și-au achitat încă sumele, ce ne datoresc, să nu-și uite de noi, trimițându-ne abonamentul. Și să considere, că împlinindu-le dorința de-a apărea de trei ori pe săptămână, ne-am angajat nu numai la muncă și mai intensivă și mai grea, dar mai ales am luat asupra noastră datorințe mari, pe cari, dacă abonenții noștri nu ne vor ajuta să le împlinim, ne vom ruina.

Apelăm deci cu toată încrederea la bunăvoința On. abonenți, în nădejdea, că glasul nostru nu va suna în pustiu.

Redacția și Administrația
»UNIRII«.

Noutăți.

Nrul nostru de azi are un supliment literar de 4 pagini. Fiind mâine Sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, nrul proxim apare Sămbătă la timpul îndatinat.

Sfințire de biserică. Exc. Sa Mitropolitul Victor, însoțit de Sf. Sa pâr. preposit Ioan M. Moldovan, canonicul Dr. Izidor Marcu, diaconii Iuliu Br. Micu și Iacob Popa și prof. Aron Papiu, pleacă azi la sfințirea bisericii din Ludoș. La suita Excelenței Sale se vor alătura mulți alții.

Personale. *Ilustrisimul Domn Episcop Dr. Demetriu Radu* a plecat azi la Beiuș. De aci, peste câteva zile — va merge la Stâna de Vale, unde va petrece vara. Cu începutul anului scol. se va reîntoarce la Oradea mare.

Din Arhidieceză. *Iuliu Deac*, admin. parohial în Ny. Karácsonfalva a fost numit paroh în Vidrasău (distr. Ernotului.)

Dela Reuniunea învățătorilor Români Sălăgeni. În sensul §-ului 34 din statute, membrii „Reun. învă. rom. Sălăgeni“, sunt convocați la a XXI. adunare generală ordinară la Santău (Tasnádszántó) pe 23 Iulie n. 1911. Sunt invitați la aceasta adunare generală, afară de membrii ei, și frații colegi din părțile învecinate, precum și Ven. Cler și inteligența română și toți sprijinatorii și binevoitorii învățământului popular.

Un gest frumos. La dorința mai multora, dăm în cele următoare cu numele pe ceice au iscălit legământul antialcoolic, despre care a fost vorba în primul nostru din anul trecut: L. Corcheș, V. Neamțiu, I. Brad, T. Pădurean, V. Florea, N. Pop, Ș. Suci, E. Cosma, I. Novac, I. Cosma, A. Lupean, S. Alexandru, V. Moldovan, R. Todoran, H. Grama, I. Alexandru, A. Andrea, I. Fătu, O. German, T. Groza, T. U. Marcu, T. Lazar, T. Raicu, E. Romoșian, V. Rus, I. Roman, I. Pop, I. T. Boteșiu, I. Todoran, N. Vescan, M. Thomas, L. Târnovean, A. Podoabă, P. Grăma, S. Nicoară, I. Crăciunean, L. Opreș, G. Ivan, P. Pop, N. Nicoară, I. Bucur, O. Pop, I. Crișan, E. Tătar, I. V. Balint, L. Brânzeu, I. Bozdog, V. Brătfăleanu, S. Gârduș, V. Cucuiu, O. Hârșian, T. Hossu, T. Bunea, C. Bica, R. Moldovan, C. Muntean, C. Pandrea, G. Pataky Vălean, E. Stăncel, L. Muntean, A. Spinean, I. Rus, C. Fătu, I. Oltean, L. Stăncel, I. Suci, G. Târnovean, I. Tocăciu, L. Stupicean, Ș. Roșian, V. Crișan, M. Sopronyi, E. Habor, S. Hătegan, P. Boeriu, V. Șerban, E. Graur, I. Moldovan, I. Cornel, V. Cergizan, E. Marieșan.

Invățători noi. La institutul nostru pedagogic au primit est-an diplomă de învățător următorii: Vas. Abușan, Al. Bratu, G. Cerghizan, P. Comas, I. Copăcean, I. Crișan, V. Gaja, E. Ghiș, I. Iftenie, F. Mezei, Vas. Moldovan, I. Negrea, Z. Oltean, P. Pascu, I. Pășcălu, I. Pecea, N. Pop, Al. Șuteu, E. Vlas, E. Vodă.

Procesul de agitație, porait contra păr. *Const. Lucaciu*, de către procuratura reg. încă din vara anului trecut, se va pertracta în for de apelată la tabla reg. din Dobrișin în 12 l. c. st. n. unde s'a apelat sentința de osândă a tribunalului reg. din Sătmar.

Convocare. P. T. membrii ai despărțământului Sătmar-Ugocia al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român”, precum și toți aceia, cari se interesează de cultura poporului din comitatul Sătmarului, sunt invitați a participa la adunarea generală cercuală pe 23 Iulie st. n. în comuna Tîreaș (Mező Terem) pe lângă programul obișnuit. Deschiderea adunării la ora 10^{1/2} a. m. Din ședința comitetului cercual, ținută în Sătmar la 31 Maiu. *Vasile Ardelean*, secretar. *George Șuta*, dir. despărțământului.

— Adunarea generală a desp. XXV. (Murăș-Ludoș) al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român se convoacă pe 18 Iulie st. n. a. c. la 2 ore p. m. în Murăș-Ludoș și se invită toți membrii desp. cum și sprijinitorii culturii poporului român la această adunare. Murăș-Ludoș 8 Iulie 1911. *Ioan Boeriu*, dir. desp. *Andrei Badiu*, secr. desp.

Petrecere. Pimim invitare la *Petrecerea de vară*, ce o va aranja Joi, la 10 August n. a. c. Direcțiunea băncii populare „Cerbul” cu concursul tinerimei române din Reghin și jur, în pavilionul din parcul orașului Reghin.

Noul guvern Sârbesc. Oficiul sârbesc aduce cu datul de 7 c. denumirea noului guvern sârbesc, în frunte cu Dr. Milanovici. Membri Cabinetului se țin, până într'unul, de partidul radical vechiu.

Emigrări. În 1910 au pornit peste Ocean 327.247 italieni. Dintre aceștia s'au reîntors numai 147.000.

Adunare poporală în Bozovicu. Miercuri în 12 Iulie n. în ziua de Sănu-Petru partidul național-român organizează o mare adunare poporală la Bozovicu, cu următoarea ordine de zi: a) Situația politică. b) Votul universal. c) Proiectele militare. d) Proiect de moțiune.

Turburările bisericesti din România s'au sfârșit alaltăieri. În urma sentinței sfântului sinod: acuzatul mitropolit primat Mironescu a fost declarat de achitat, iar acuzatorul, episcopul de Roman Gherasim Săfirin depus din scaunul de vladic, rămânându-i însă titlul de episcop. După Sinod și-a dat demisia și mitropolitul primat, predând actul dimisorial dlui Tit Maiorescu prezidentul interinal al consiliului ministerial.

Morb nou. Din Astraham vin știri despre un morb nou, necunoscut până acum, care a avut deja vre-o 900 victime.

Evanghelia în Asia. După darea de seamă, ce-o face societatea pariziană de misiuni externe pe anul 1910 — în Asia membrii acestei societăți au lucrat în 32 districte de misionari, având 39 episcopi și 1354 misionari. Au avut sub păstorie 1500.000. În 1909—1910 au botezat 32.550 adulți și 138.521 băieți păgâni. Au convertit 331 eretici; au spovedit 3,282.600, iar cu s. Cuminecătura au împărțit peste 4,752.300.

Neînțelegerile în jurul chestiei marocane iau dimensiuni tot mai mari. — Știrile cele mai proaspete spun, că la chestie a întervenit și Anglia. Se speră însă o paucă înțelegeră între puteri.

Presa maghiară în România. În ziaristica maghiară dela noi se face apel pentru ajutorarea unicei foi ungurești, ce apare la București: „Româniai Magyar Ujság”. Prim-colaboratorul acesteia dela noi e profesorul de limba română din Lugoj: G. Szöcs.

Maghiarii susțin și în străinătate presa lor; — noi nu ne spargem capul nici cu cea dela noi deacasă, necum să ne mai gândim în străini. — Nu ne servește spre laudă!

În America nu glumește căldura. În Newyork au murit în urma insolăției 31 inși, în Filadelfia 89, în Cicago 64. Căldura s'a urcat până la 112° Farenheit. În Cicago nu mai puteau lucra în fabrici de căldura mare — În Canada au murit în două zile 183 inși de căldura mare. — În Canada au murit laolaltă vre-o 800; iar bolnavi au căzut peste 10.000.

Rabinul. Din Sătmar se dă știrea, că veteranul rabin Isac Reich a decedat la vrăsta patriarhală de 117 ani. Avuse patru femei, și a lăsat după sine multă bogăție și o bibliotecă, ce cuprinde multe rarități. A fost cel mai bătrân om din țară.

Congresul rasselor. Interesant congres se pregătește la Londra pe zilele de 26—29 Iulie n. a. c. Oameni de toate colorile își vor da aci întâlnire. Intre participanții veniți din vre-o 50 țări, vor fi peste 25 prezidenți parlamentari, 12 Guverneri, 8 miniștri prezidenți englezi, vre-o 130 profesori de drept internațional, cei mai mulți membri ai conferinței a doua dela Haga, mulți antropologi renumiți, sociologi, directorii uniunii interparlamentare șcl. șcl. șcl. Din Ungaria încă s'au insinuat mai mulți participanți în frunte cu contele A. Apponyi. Tezul congresului este cunoașterea reciprocă și legătura prietenească între neamurile depărtate deolaltă.

Inundații în România. Din cauza marilor ploii din zilele din urmă se semnalează din mai multe părți ale României inundații. Astfel din județul Iași, Vaslui, Roman, Piatra-N., Târgul Neamț și Băcău. Circulația trenurilor este pe unele linii intreruptă.

Cutremur. În Budapesta s'a resimțit eri noaptea după două ore cutremur de pământ. Mulți s'au trezit legănați. — În institutul orbilor din Pesta Nouă, alumnii au sărit speriați din paturi și căzând în genunchi au început a-se ruga. — În Kecskemét și multe alte locuri din țară, cutremurul a fost mai puternic, lăsând pagube mari și spaimă și mai mare după sine.

Răsmiriță în Portugalia. Numeroase telegrame aduc știrea, că în Lisabona între republicani și monarhiști au avut loc ciocniri foarte vehemente. Situația e foarte gravă.

Ape mari. Primim știrea, că după o ploaie continuă de două zile, a urmat o rumpere de nor foarte mare pe munții Sibiuului. Sămănăturile comunei Săliște și cele din jur stau sub apă. — Aceleși ape mari ni-se anunță și din Sepși-sf-Gheorg, Vișeu de Sus ș. a.

Vanitatea femeiască n'are pereche. Asta o știe lumea întreagă. În America după ce n'au putut în nici un fel de mod dedă femeile să se coboare de pe electrice în direcția mersului — spre a evita multele nenorociri provocate mai vartos prin aceea, că femeile se coborau tot în direcție contrară: — nu mai știă societatea electricelor la ce să recurgă. Nu mai folosiseră nici așe, nici alte mijloace cât de bune. Au recurs deci la vanitatea femeilor, și au pus oghindă în direcția în care au să se coboare. — Și va succede!

În Maramurăș a scăzut temperatura foarte simțitor. Din Vișeu de Sus se dă știrea, că după o căldură tropicală, temperatura a scăzut rapid la 80° C. Pe munții din apropiere ninge.

Croitorie pentru dame în casele proprii: I. Raica, strada Vezii. Pregătesc după cea mai nouă și mai modernă modă costume, toilette etc. precum și haine pentru copii — cu prețuri moderate. Rog binevoitorul sprijin. Blaj, *Maria Raica & Cie.*

Reuniunea de Salvare Benevolă din Budapesta a împărțit în decursul lunii Maiu c. cu primul ajutor în primejdie pe 1064 bărbați, 370 femei și 55 copii dinjos de 10 ani. — În acela restimp de o lună a spesat: 2882 cor. — În anul curent a dat primul ajutor în primejde, în 12.590 cazuri. Dela înființare până acum a prestat ajutor în 319.853 cazuri.

Oase de mammut. Intre dealurile dela Kaposvár (cott. Somogy) săpând la o pivniță, muncitorii au dat la afuzime de 2 metri peste mai multe oase de mammut (dinti, cap, picioare ș. a.)

Posta Redacțiunii.

N. G. D. Am primit scrisoarea Dta. Te felicităm pentru bunele sentimente ce ai, dar, găsește și Dta, că e mai bine, dacă n'o publicăm acum, ci o păstrăm pentru timpuri mai bune,

»*Românul*», Suntem încântați de amabilele cuvinte, ce ne adresați, cam indirect. E semnificativ la tot cazul, că până acum n'ați aflat potrivit ocazia, de a lua apărarea unui om, care a batjocorit toată literatura ardelenescă. V'au măgălit așa de mult acleia câteva șire, ce v'au adresat? Nu v'au trimis ceva și din »Dealul zorilor»? Poate vă eră mai binevenit, decât »operele» sale!

I. G. Vom începe cu publicarea prelucrei, vă rugăm să vă îngrijiți de continuare.

J. P. B. S. B. Puteți vedea la cronică răspunsul, ce vi-l-am dat la întrebarea DV. în legătură cu »gestul frumos» din anul trecut.

Partea Literară.

Despre concubinate. *)

de

Protopopul Ioan Genț.

Una dintre cele mai grele datorințe ale păstorului sufletesc este tractarea concubinarii. Aici păstorul bun să aibă totdeauna în vedere exemplul Domnului nostru Iisus Hristos, care pe păcătoși îi primia, care a cinat cu vameșii și cu păcătoșii, care a zis: „*n'am venit să chem pe cei dreapți, ci pe cei păcătoși la pocăință*“ (Mat. IX. 13); și în tractarea concubinării să fie condus totdeauna de iubire, încă și atunci, când va fi constrâns să aplice măsuri severe contra lor, și să-și pună toată silința întru întorcerea acelor dela calea păcatelor la calea mântuirii.

Ordinariatele noastre în toate timpurile și-au dat toată silința spre a estirpa această corupțiune morală din mijlocul poporului nostru credincios. În deosebi trebuie să amintim, că Ordinariatul metropolitan deja în sinodul arhidiecezan ținut în Blaj la anul 1889 statorise punctuațiuni de procedură spre estirparea acelor concubinate, stipulate în 6 puncte; iar în Sinodul Arhidiecezan ținut în Blaj la anul 1904 (șed. V. țin. în 12 Maiu 1904 p. 55/1904), după ce în urma legilor politico-bisericești din anul 1894 punctuațiunile Sinodului Arhidiecezan din 1889 în privința aceasta nu mai sunt suficiente, punctuațiunile aceste le-a înlocuit cu o procedură normată în 9 puncte.

Acest decret sinodal le pune în datoria parohilor și protopopilor a îndemna pe acei credincioși, cari au încheiat numai legătură (căsătorie) civilă, să încheie și căsătorie bisericească; să impace pe căsătorii învrăjbiți, să prevină desfacerea căsătoriilor la forurile civile, să descrie înaintea concubinării mărimea păcatului în care trăiesc ei, provocându-i a se cununa cât mai curând; dacă este între ei o piedecă de căsătorie canonică ori politică, dispensabilă, să le stea în ajutor întru înlăturarea acelei piedeci, exonerându-le dispenzațiune ori concesiune dela autoritatea competentă, dacă sunt săraci respectivii, să le împlinească parohii toate gratuit, dacă nu este între ei nici o piedecă, și numai din renitență ori nepăsare nu vrea să se cunune, să-i cheme înaintea coratoratului bisericesc, și descriindu-le încă odată mărimea păcatului în care trăiesc dânsii, să le spună apriat, că Sf. Maică Bi-

serică neputând suferi atari păcate în mijlocul poporenilor, va fi silită a porcede în contra lor cu toată asprimea prescriasă de sfințele canoane. Deci să li-se pună termen, până la care să se departă de cătră olaltă, notificându-li-se, că dacă nu se vor despărți până atunci, se va începe procedura canonică în contra lor. Trecând termenul pus fără rezultatul dorit, preotul nu va părăsi pe păcătoși, ci va stărui și mai departe în toț modul, ce i-l va dicta zelul și prudența pastorală. Dacă însă toate nizuințele lui vor fi zădarnice, și aceia vor persevera și mai departe în conviețuirea păcătoasă, cu caritatea și gravitatea unui păstor de suflete, plin de mâhnire le va declara, că dacă ei nu se vor întoarce, el nu le va sfinți casa la bobotează, nu-i va admite la sărutarea crucii, nu-i va unge cu oleiu sfințit, nici nu-i va stropi cu apă sfințită la sărbători, și ca pe niște păcătoși publice nu-i va putea delega în s. mărturisire, nici admite la s. cuminecătură, ba încă nu-i va putea primi nici la funcțiunea onorifică de patrini, nici de mărturii la căsătorie și la altele de felul acesta, iară muerii după naștere nu-i va putea da binecuvântarea îndatinată, și va trebui să le deneghe chiar și înmormântarea bisericească, dacă ei vor muri fără a se fi pocăit, și fără a-și fi manifestat vre-odată cugetul de a satisface poruncile bisericești.

După acestea Sinodul, pentru cazul când nu s'ar putea aplica aceste decrete, fără a se da anză la vre-un rău mai mare pentru S. Biserică, prescrie, că atunci preotul va cere inviațiuni dela Ordinariat.

În sfârșit Sinodul le pune în datoria protopopilor să constateze în fiecare parohie, ce pași a întreprins preotul în fiecare caz special de concubinată pentru a face să înceteze viața păcătoasă, și întrucât ar observa, că vre-un preot e neglijent în acest lucru, să dispună, să se pornească acțiune fișcală din oficiu în contra lui, conform decretului VII din Sinodul Arhidiecezan dela 1899.

Din punctul penultim al acestui decret sinodal se vede, că sinodul însuș recunoaște că pot fi cazuri, când nu e conștient să se aplice măsurile descrise mai sus în toată severitatea lor, ca nu cumva din aceasta să provină un rău mai mare pentru biserică. De exemplu se află în comună o pereche de concubinari între fruntașii comunei, înrușiți aproape cu jumătate parte a credincioșilor din comună. Acum poftim să vie un preot tînăr de păstor sufletesc în comuna aceasta, care, fără să cunoască bine împrejurările, și ne pricepând bine înțelesul și spiritul dispozițiunilor sinodale înșirate mai sus, cu zelul și însuflețirea tineretelor ar voi să folosească o cură radicală, să procedeze cu severitate fără de milă față de toți fără nici o conșiderațiune, și pe concubinarii supranumiți nu i-ar primi de nănași la un botez, nu ar sfinți casa lor la bobotează, nu i-ar admite la sărutarea crucii șcl. Ce ar putea fi urmarea? Aceea, că acești concubinari, văzându-se astfel rușinați ori desonorați înaintea celorlalți credincioși, ar defecționa poate dela S. Unire, și ar trage cu sine eventual și o parte mare a credincioșilor la schismă.

Este însă un punct, în care parohul nu poate să cedeze nici când, și anume: absolvirea concubinarii și împărțirea lor cu s. cuminecătură, ceea ce, până ce concubinarii rămân în legătura lor păcătoasă (vezi

mai jos tractarea concubinarii pe patul de moarte), parohul nu poate să o facă de loc. Inviațiunea categorică a Sinodului diecezan gr-cat. de Oradea mare ținut la anul 1882 prescrie următoarele: „*Preotul ca păstor sufletesc, pe concubinarii publici și alți scandalosi înaintea reparării scandalurilor nu-i va admite la S. Cuminecătură, fiind scris: „Nu dați sfințele cănilor, nici aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce pe ele cu picioarele sale, și întorcându-se să vă rumpă pe voi*“ (Mat. VII. 6) (Decr. III. pag. 44).

Aplicarea mijloacelor silnice contra concubinarii. Să vorbim acum despre acei concubinari publici, între cari este piedecă de căsătorie, și cari nu vreau să se despărță de olaltă.

Ce să facă preotul în asemenea cazuri? Aici avem să constatăm înainte de toate, că față de concubinarii maioreni, parohul înzădar va cerca ajutor la iurisdicțiunea administrativă, că pe aceia să-i despărță deolaltă. Încercările ce le va face, vor rămânea zădarnice, în detrimentul poate a reputațiunii sale preoțești și a cauzei înșeș, cu atât mai vârtos, că acești concubinari se luptă și ei să zădărnicească toți pașii ce i-ar face eventual parohul pentru escortarea lor.

Sunt concubinari de aceia, cari încheie între sine pact formal de conviețuire, socotind, că cu aceasta treaba lor va fi în ordine. Acest pact însă e nul, precum a declarat Curia regească cu Decisul său din anul 1903 nr. 592, care sună astfel: „*Statorirea dintre două persoane de sex divers referitoare la aceea ca să încheie laolaltă relațiune de concubinată, fiind în conflict cu moravurile bune și cu ordinea publică, din o astfel de statorire nu poate să urmeze o obligațiune, ce să se poată valida înaintea judecătoriei*“.

Dacă concubinarii publici ambii au competență domiciliară în comună, escortarea lor e imposibilă, încă și dacă s'ar afla un atare protopretore (ceea ce eu conșider de eschis), care de dragul parohului, cu care este în relațiuni bune, i-ar amenința cu aceasta.

Să punem însă cazul, că acești concubinari ambii sunt veniți din alte comune, și încă nu au competența disciplinară în comuna respectivă. Ce va fi urmarea? Aceea, că respectivii se vor sili din toate puterile să-și câștige această competență domiciliară, amăsura legilor în vigoare. Paragraful 8 al articolului de lege XXII. din 1886 zice: „*Competența domiciliară o poate câștiga ori și cine prin aceea, că se așează într'o comună, sau e primit în chip hotărît în legăturile comunei*“.

Paragraful 9 al aceleiaș legi zice: „*Fiecare cetățean al patriei are drept să se așeze într'altă comună. Celce vrea să-și câștige domiciliu, își însinuă această intențiune a sa comunei în care vrea să se domicilieze, și comuna numai în acel caz poate denegă domiciliarea, dacă: a) în contra domiciliantului se dovedește, că pentru o crimă sau pentru un delict comis din poftă de câștig cu decis ridicat la valoare de drept e pus sub acuză, ori stă sub valoarea sentinței aduse în contra lui pentru crimă sau pentru atare delict; b) dacă fără îngreunarea comunei nu se poate pe sine susține; c) dacă din ultimul loc stabil al petrecerii sale nu poate să arete atestat de moralitate îndestulitor*“.

Paragraful 11. al aceleiaș legi prescrie

*) Din cartea voluminoasă ce poartă titlul: „*Administrația bisericească*“. Cartea aceasta, care e menită să fie un îndreptar practic pentru preoții noștri și un sfetnic de casă credincios și ușor de conșultat aproape în toate cazurile ce pot obveni în păstoria sufletelor, e o colecțiune bogată de legi, ordinațiuni, normative, adunate laolaltă în ordine sistematică din actele și decretale conciliilor noastre provinciale, din actele sinodale ale sinoadelor diecezane (din toate patru diecezele aparținătoare provinciei noastre metropolitane, din circularele ce servesc ca normative în toate patru diecezele noastre, din legile pol-bisericești și alte legi ale țării, din autori aprobați șcl. Cartea ce se va estinde peste 600 pagini în format 8° mare, acum se tipărește în Oradea mare, și va apărea în luna Decembre a anului curent.

următoarele: „Dacă domiciliatul vrea să fie primit în legătura acelei comune, în care s'a așezat, în acest scop poate să recurgă în graiu viu sau în scris la comuna respectivă, și comuna poate să încuviințeze îndată primirea; nu o poate însă respinge: a) dacă domiciliatul a locuit în comună timp de doi ani în chip stabil; b) dacă în același timp tot acolo a plătit dare comună, ori nefiind atare dare, a suportat alte sarcini comune“. Citez în sfârșit și §-ul 14 al aceleiași legi: „Comunele pentru primirea în sânul lor pot să pretindă plățirea oarecărei taxe moderate“. E evident deci, că pe baza acestor paragrafi ori și cine ușor își poate câștiga domiciliu în ori care comună, și atunci nimeni de acolo nu-i poate escorta, cel puțin nu pentru o viețuire în concubinată, precum enunță expres Ministrul de interne cu ordinațiunea sa din anul 1899 nr. 105714: „Viețuirea în concubinată în sine nu conține motiv și temei legal spre a fi eschis (escortat) din comună“.

Concubinarii minoreni. Durere, în poporul nostru și azi domnește obiceiul detestabil, că un tânăr „fură“ pe o fată, de obicei cu consimțământul ei, va să zică fug ambii dela părinți, atunci când junele nu a făcut încă destul obligamentului militar, și viețuiesc laolaltă în concubinată. Poate, că acuza principală a acestui lucru imoral este, că respectivii numai în acesta chip pot stoarce învoirea părinților.

Acum cu privire la acești concubinarii minoreni poate să fie unul din aceste două cazuri. Întâiu, că dâșii sunt aplicați a se cunună și după celea întâmplare se învoiesc deja și părinții la cununia lor. A doua oară, că nici dâșii nu vreau să se cunune, ci traiul lor păcătos îl consideră numai de „căsătorie de probă“, ori că nu se învoiesc părinții, și fără această învoire a părinților nu se pot cunună chiar și de ar vrea dâșii.

În cazul prim, deoarece nu le stă în calea căsătoriei lor decât obligământul militar al mirelui, parohul să le stea în ajutor, și să exopereze pe seama mirelui concesiune specială de căsătorie¹⁾. Dacă sunt motive suficiente, o astfel de concesiune se poate exoperă dela Ministrul de honvezime în timp scurt, și respectivii se pot cunună în Domnul.

În cazul al doilea, acești concubinarii minoreni se pot despărți deolaltă cu forță legală, cerându-se escortarea lor la casa părintească cu întervenirea sedriei orfanale, unde are parohul să insinue cazul în înțelesul ordinațiunii ministrului de interne ce urmează: „Dacă sedria orfanală are știre, că oarecare minorean viețuiește în concubinată, e obligată a proceda în contra tatălui sau tutorelui aceluia în înțelesul §-lui 22 al articolului XX de lege din 1877 cu cea mai mare rigoare, și a-i amovă pe ei dela puterea părintească, respective dela oficiul de tutor. Iară dacă minoreanul, pășind la concubinată, părăsește cu nedreptul pe acela, care e îndreptățit a ține la sine pe minorean, e obligată a face în înțelesul §-lui 14 al legii citate dispozițiuni, ca acel minorean numai decât să fie trimis îndărăt (la

¹⁾ Cum trebuie ajustată suplica referitoare, se descrie în detaliu în cartea: »Administrația bisericească« la piedecile împedecătoare ale căsătoriei civile, unde e vorba: despre concesiunea de căsătorie recerută în înțelesul legii despre armată.

casa tatălui ori a tutorului). (Ordin. ministr. de interne din a. 1899, ar. 80362).

Tractarea concubinarilor publici ce se află pe patul de moarte.

Cazul I. Preotul bun aleargă la patul de moarte al concubinarului încă și nechemat, și aflându-l deja lipsit de simțiri, poate și trebuie să-l deslege sub condițiune și să-i administreze taina sfântului maslu (nu însă și s. cuminecătură), pentru că biserica presupune, că muribundului îi pare rău de păcatele sale, și lipsa ridică scandalul.

Cazul II. Concubinarul morbos însuși cheamă pe preot să-l împărtășească cu s. taine ale muribunzilor. Ce are preotul de făcut în acest caz? Să meargă numai decât, și să caute și să mântuiască un suflet pierdut. Sosind la morbos, preotul are să-l îndemne pe el, că sau să se cunune cât mai curând cu concubina sa, sau să o dimită, spre a pune capăt scandalului. Concubinarul însă se află în o așa mare necesitate, încât nici nu se poate cunună, căci atunci s'ar afla în o stare așa de părăsită, încât nu ar avea pe nimănă cine să-l grijească în morbul său, și ar peri nefericit. Ce să facă în asemenea caz preotul? Trebuie să-l deslege și să-l împărtășească și cu s. cuminecătură, dacă promite, că cu sfârșitul mărturisirii înaintea alor doi sau trei martori va declara, că are propus firm a-si dimiti concubina îndatăce își va recâștiga sănătatea; căci în o necesitate extremă, ca aceasta scandalul se reparază așa cum se poate. (Vezi ambele aceste cazuri deslușite la: Müller, Theologia Moralis tom. III. ed. VII. §. 167).

Ce va face dară preotul bun, când va auzi, că un asemenea concubinar se află în mizeria extremă, pe patul de moarte și e pe aci să părăsească aceasta vale a lacrimilor, și să se înfățișeze înaintea Dreptului Judecător? Va zice doară: „Iată, acum mi-se dă ocaziunea binevenită, să-i desvâț pe credincioșii mei de concubinate? Acest nefericit nu a ascultat de povetele mele, și a trăit ani de-a rândul în concubinată, desprețuind legile bisericii? Acum am să aplic o medicină radicală spre învățul tuturor? Acest nefericit, de va muri, nu e vrednic să i-se tragă clopotele, să se îngroape cu ceremonie bisericească; acum am să statuez un exemplu, din care vor învăța nu numai credincioșii de aici, ci întreg ținutul acesta?“ — Ferească Dumnezeu! nu aceasta e chemarea preotului bun; ci să meargă la dâșul, și să-l îndemne la pocăință cu toată dragostea părintească; iară dacă l-ar afla lipsit de simțiri, să-l deslege cu condițiune. Cu un cuvânt, să purcedă, cum s'a descris mai la deal.

Nu numai în acesta chip va face un lucru plăcut înaintea lui Dumnezeu, căci scris este: „Ce vi-se pare vouă? De va avea un om o sută de oi, și va rătăci una dintre acelea, au nu lăsând celea nouăzecișinouă în munți, mergând caută pe cea rătăcită: Și de se va întâmpla să o afle, adevăr zic vouă, că se bucură de aceea mai mult, decât de cele nouăzecișinouă, care n'au rătăcit. Așa nu este voia înaintea Tatălui vostru celui din ceruri, ca să piară unul din acești mici“. (Mat. XXIII. 12—14).

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

50

— Alni Zbisko! — strigă Danusia.
— Fața nu i-am văzut-o numai manta, dar m'am trezit căci mă durea din cale afară mâna.

— Și balzamu nu-ți folosește?

— Nu, dealtcum durerea la mână am primit-o din pedeapsă! Să-ți spun istoria?

— Da, spune! — să rugă Danusia.

— Și tu știi — povestii călugărița — că în ordul cruciaților servesc și femeii. Candidata primeștu dela un cavaler al ordului trei sărutări și prin asta e promovată de cavaler, și intră în serviciul ordului. Pe mine m'a promovat Danfeld și m-a sărutat de trei ori. În neștiuța mea credeam, c'are gânduri rele și mi-am ridicat mâinile asupra lui...

— Ei și s'a întâmplat ceva? — întrebă Danusia.

— Numai decât mi-a rămas mâna seacă. Măcar am făcut-o din neștiință și nu cu gând rău. Vezi asta înseamnă, că ori de câteori vre-un cruciat dorește ceva, nu-i voie să-i refuzi dorința, căci îți atragi asupra-ți mânia lui Dumnezeu.

Danusia tăcea speriată. Călugărița însă continuă după o tăcere scurtă:

— Cavalerul de care am visat purta o manta albă; poate c'a fost cruciat.

— Ei, mie nu-mi trebuie nici cruciații, nici manta albă, — zise Danusia.

Tochmai în momentul acela intrase Visonok și începu:

— Mulțumește lui Dumnezeu! Zbisko s'a trezit și cere de mâncare. Mergi de-l vezi. Să simte cu mult mai bine.

Zbisko în adevăr se simțea mai bine. Și-a recâștigat puterea și culoarea feții. Medicul încă era sigur că se va însănătoși. Principesa s'a bucurat mult de însănătoșarea lui, dar liniștea ei chiar în ziua aceea, au conturbat-o câteva întâmplări.

Cățiva servitori, aduc principesei Ana Danuta o scrisoare, în care Kaleb, preotul lui Jurand scrie, că fortăreața contelui de Spichov a ars aproape de jumătate și din întâmplare o grindă aprinsă, căzând a lovit pe contele peste față așa că-i teamă că-și va pierde vederea.

Jurand înainte de ce ar fi orbit voia să-și vadă fata, rugă deci pe principesa să i-o trimită îndată cu servitorii lui cu tot. Fiind și bolnav spuse că are mare lipsă de ajutorul Danusiei.

Când Visonok ceti scrisoarea, principesa s'a întristat peste măsură, chemă numai decât pe servitori și ceru informațiuni amănunțite despre starea lui Jurand.

Trimisul îi spuse, că Jurand se simte rău și să nu întârzie, cel mult până vor odihni nițel servitorii și caii.

Principesa nu voia să despartă așa grabnic inimile iubitoare ale tinerilor, de aceea amână plecarea pe ziua următoare. Cazul îl spuse întâi Danusiei, apoi lui Zbisko.

— Nu se poate, fetei îi poruncește tatăl său! — zise principesa.

— Așa-i replică Zbisko — și își închise ochii ca și când ar așteptă moartea.

Dar moartea a întârziat. În locul ei îi cuprinse un somn lin. Visă, că jurând nu voiește să mărite pe Danusia după altul și el n'a vedea-o mai mult. Intreagă-i față i-se umplu de lacrimi.

Deșteptându-se zise încetinel principesei:

— Nu voi mai vedea pe Danusia niciodată!... Niciodată!... Niciodată!

Anna Danuta încă eră tristă, și îi răspunse aproape desperată:

— Nădăjdniește! Bunătatea și îndurarea lui Dumnezeu e nemărginită. Fii numai cu răbdare. Intristarea prea mare poate să-ți facă rău.

În momentul aceasta intră Danusia și zise plângând:

— Ah cum mă doare nefericirea iubitelui meu tată! Și cât te compătimese dragă Zbisko!

Zbisko răspunse cu durere:

— Cum voi trăi fără tine? Ți-am jurat credință, te iubesc și nu te-oi uita nici odată. — Aș voi să îngenunchiez înaintea principesei, dar nu o pot face, căci mă dor toate oasele. Roagă-o tu, ca ea să ne împlinească dorința noastră.

Danusia se puse de fapt în genunchi și principesa o întrebă:

— Ce pot face eu pentru voi? Dacă nu voi permite, ca fata să meargă la tatăl ei bolnav, atunci pe mine m'ajunge pedeapsa lui Dumnezeu...

Zbisko își încrucișă mâinile și se rugă din suflet:

— Mărită principesă! Jurând m-a refuzat deja în Cracovia și sunt convins, că așa va face și acum. Dacă Visonok ne-ar cunună, atunci nu mi-ar fi așa de grea despărțirea...

Principesa la vorbele aste a rămas surprinsă tare:

— Nu pot așa ceva!...

— Mărită principesă... — se rugă Zbisko.

— Mărită principesă... — adause și Danusia.

— Nu, nu — răspunse principesa. — Fără învoirea tatălui ei nu pot face nimic.

— Legea lui Dumnezeu e mai puternică, decât ori-ce putere pământească, — zise Zbisko.

— Nu, nu se poate!

— Cine-i tatăl? Principele... Cine-i mama? Tu ești mărită principesă.

Danusia plângând se rugă de nou:

— Mamă... scumpa mea mamă!

— E adevărat, că ți-am fost aproape mamă — zise principesa, — și lui Jurand iarăș eu i-am câștigat soția. Dar cum pot eu să o mărit fără învoirea tatălui ei? Putem ce-i drept s'ascundem totul înaintea lui până atunci, până când n'ar voi să o dea altuia de soție.

— Sigur — zise Zbisko.

— Las' să mă mai gândesc puțin, — zise principesa.

— Dar principele? Poate și el s'ar supăra. Și cum ar putea Danusia să plece chiar mâine? Danusei, nu-ți este frică de mânia tatălui tău?

Voin muri — zise Zbisko — dacă nu se va face căsătoria asta.

Danusia — își plecă plângând capul pe pieptul principesei.

Principesa începî iar:

— Fără știrea preotului Visonok nu pot face nimic, mergi Danusie și-l chiamă aici.

Fata eși, iar Zbisko îngână cu satisfacție:

— Dumnezeu să-Ți dea tot binele iubită principesă!

— Încă nu știu de va fi ceva ori nu din tot lucrul. — Dealtcum mai întâi trebuie să-mi juri, că nu-mi vei pune piedecă plecării Danusiei.

— Îți jur! — răspunse Zbisko.

— Dar să nu uiti, că Danusiei nu-ști în voie să spună nimic acasă despre căsătorie, cel puțin acum nu.

Mai târziu voiu chema eu pe tatăl ei în Cehanov, iar principele îi va istorisi toate. Doar se va învoi și Jurand.

— Dimpotrivă, poate să și bucură — speră Zbisko.

Visonok intră și salută respectuos pe principesa, ce-i istorisi dorința celor doi îndrăgostiți. Bunul preot făcându-și cruce zise:

— În numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Spirit, Amin! Nu pot să-i cunun căci e post.

— Așa-i! — strigă principesa.

Se făcu liniște.

— Dacă ar lipsi numai învoirea părintească — zise Visonok, — nu mi-aș sfărma mult capul, căci voința principelui Ianusch și a Annei Danuta, contele de Spichov ar lua-o ca poruncă. Mă tem însă de episcop... Poate, că de-ar fi aici ar da și dispenzația.

— Episcopul ne iubește și stimează, — zise principesa.

— Pentru aceea cred, că ne-ar da dispenza — adause Visonok.

Mai apoi ca și când s'ar gândi adânc, continuă:

— De altcum sunt multe cauzele, cari ne îndeamnă să... Fata trebuie să călătorească repede... Tinărul e bolnav de moarte în articulo mortis... Dar totuș fără dispenza episcopului nu pot face nimic.

— Dispenza o voiu exoperă eu mai târziu, — zise principesa — și sunt convinsă, că episcopul mi-o va da.

Visonok având dragă pe Danusia îi zise:

— Mă tem, ce-i drept, de episcopul, dar vorbele principesei îmi dau curaj. — Poate voiu face ceva ilegal...

— Dispenza, îți promit, o voiu exoperă, repetă principesa.

— Eu încă am un om, — continuă Zbisko, — care poate să-mi dea ajutor.

Visonok nu prea credea, dar totuși s'a hotărât să facă destul dorinții principesei. Zise:

— Mărită principesă! Fie voia ta!

Zbisko surise fericit. Apoi tuspătru s'au sfătuit, că vor țineă totul în secret, iar lui Jurand îi vor spune numai în Cehanov. — Visonok îi va scrie epistolă, pe care o va duce-o Danusia îl va ruga să vină cât mai curând la curte, unde se va vindeca mai repede și cel puțin nu-i va fi urât ca în Spichov.

Hotăriseră, ca Zbisko și Danusia să se spovedească, iar ca nimeni să nu știe nimic, se învoiră să țină cununia noaptea. Zbisko voia să cheme de martor pe Glava, dar și-a adus aminte, că i-l'a dat Jaghienka. Îndată i-a venit în minte starea nefericită a Jaghienkei, i-se părea cum îi șoptește: „Nu răsplăti binele cu răul și nu mă face nefericită”. — Înțelese, că Jaghienka va fi nefericită și va suferi mult, dar ce poate să-i facă acum Zbisko? Cum ar fi putut el fericii pe două?

S'a liniștit, însă știa el, că Jaghienkei nu i-a greșit nimic. Se gândea cu drag la

Danusia și la cununie. Chiemă apoi pe Glava și îi zise:

— Azi vreau să mă spovedesc și cuminec, îmbracă-mă frumos, mai frumos de cum am fost când m-am prezentat înaintea regelui.

Glava privi mirat la stăpânul său, Zbisko însă continuă surizând:

— Nu te speria, nu mă cuminec, că aș așteptă moartea; ci pentrucă Visonok cu principesa în curând se vor depărta și vreau să folosesc ocaziunea până când ei sunt încă aici.

— Și tu, stăpâne, nu mergi cu ei?

— De-oiu fi mai bine, mă voiu duce toate atârnă dela voia lui Dumnezeu.

Glava se liniști și apoi îl îmbracă frumos. Se uită la el, din creștet până în tălpi, și zise cu satisfacție:

— Dacă ai putea umbla, aș putea zice, că mergi chiar la cununie.

Intr'aceea pe Danusia încă o îmbracă; principesa eră supărată, că fata nu are cunună de mireasă.

— Biată orfană! — strigă ea — de unde să-ți cumpăr flori?... Sub zăpadă sunt numai mușchi.

Danusia încă s'a intristat; pe părete atârnau câteva cununi veștezite. Danusia le primi și zise:

— Din aste voiu folosi una; Zbisko desigur se va bucura.

La început principesa nu voia, căci credea, că asta ar aduce nenorocire, din lipsa alteia însă totuși s'a folosit.

Visonok spovedi pe Zbisko și pe Danusia, principesa porunci servitorilor ei și celor lui Jurand să se culce de cu vreme.

Nu peste mult în castel se făcu o liniște de moarte, singur câinii mai lătrau din când în când, după vre-un lup, ce trecea prin apropierea castelului de vânătoare.

Pela miezul nopții principesa conduse de mână pe Danusia în odaia lui Zbisko, unde Visonok le așteptă deja.

Focul bubuia în cuptor. Danusia eră puțin palidă. Lui Zbisko i-se părea că nici nu-i ființă omenească, ci un inger picat din cer. Îngenunchie apoi înaintea preotului, care și începî slujba:

— Ecce agnus Dei... Domine, non sum dignus...

În odaie nu se mai auzia nimic, decât vorbele preotului, peafară șueră vântul.

După-ce i-a cuminecat pe cei doi miri Visonok ieși, și nu peste mult se întoarse iarăș cu cavalerul De-Lorsch.

— Am crezut, că-i mai bine dacă-i voiu cunună în fața alor doi martori — zise Visonok — și pentru aceea l-am rugat să păstreze secretul.

De-Lorsch își plecă genunchii întâi înaintea principesei și a Danusiei apoi așteptă cu toată serioșitatea ceremonialul.

Preotul puse mâna Danusiei în alui Zbisko și rugându-se le-a legat pe amândouă cu ștola. Principesa oftă, și se gândea că a lucrat în contra voinței lui Jurand, se liniști însă la gândul că prin căsătoria asta a fericit o păreche tinăra.

Zbisko și Danusia, repetară mereu vorbele preotului:

— Eu te iau pe tine de soție...

La cari cuvinte Anna Danuta zicea într'una:

— Dumnezeu să vă scutească! Acum sunteți unul al altuia.

Zbisko se lasă încet iarăș pe pernă, căci îl dureau ranele, dar cu toate acestea zimbă dulce Danusiei, ce-l dezmerdă cu drăgălașia unui inger... De-Lorsch încă s'a jurat, că va apăra fericirea tinerei părechi chiar și cu viața.

Principesa desfăcî repede două butelii de vin, fără de cari nu se putea ținea nunta. Zbisko zise satisfăcut:

— Acum sunt fericit... chiar de-ai și plecă departe de lângă mine.

— Ne vom întâlni în Csehanov, îl mângăie fata.

La urmă principesa rugă pe Danusia să cânte ceva.

Danusia eră obosită, totuși ieși și își aduse citera și începî cântecul ce-l cânta în Tyniec, când a cunoscut pe Zbisko.

— O, îmi aduc bine aminte de el — zise Zbisko.

„Ași vrea să fiu o turturică“... etc.

Pela sfârșitul cântului Danusia începî a plânge.

— Danusie!... Danusie!... de ce plângi? zise Zbisko.

— De ce plângi? întrebă și principesa.

— Nici ieu nu știu, simt însă, că sunt tristă. Mă doare mult, că trebuie să mă de-părtez.

Principesa, De-Lorsch și Visonok începură s-o mângăie, spunându-i că merge numai pe timp scurt, iar la sărbătorile Crăciunului se vor revedea în Csehanov. Acolo se va bucura și tatăl Danusiei.

Apoi Zbisko și-a îmbrățișat tinăra soție și sărutându-i mânuțele albe, îi vorbea de dragoste...

În curte se auzi sgomot... Principesa privi pe fereastră, apoi zise oftând:

— Deja adapă caii...

— Se revarsă de ziuă — adause Visonok, — să zicem rugăciunea Ave Maria...

După rugăciune adaugă: Va fi o zi posomorâtă... Insoțitorii lui Jurand se gată deja de plecare către casă.

Ochii principesei, ai Danusiei și ai lui Zbisko se umplură de lacrimi; Zbisko sărută încă odată, pe Danusia și când soția lui părăsi odaia își afundă capul între perne să-și înădușească durerea inimii.

Eră ziuă deabinele.

Glava bătî la ușa stăpânului său să-l întrebe cum a dormit.

— Așază-mi patul lângă fereastră, — îi zise Zbisko.

Glava îi împlini dorința.

Afară începî să ningă. În curte săniile erau gata de plecare.

Danusia se mai întoarse odată în odaia lui Zbisko și-l îmbrățișe:

— Trebuie să plec, dar sunt a ta, iubitul meu soț!

— A mea zise încet Zbisko.

Apoi privi pe fereastră cum s'a așezat în sanie, Visonok dădu încă o binecuvântă la plecare.

— Dumnezeu cu tine Zbisko! La revedere în Csehanov!

Și se părea că fulgii de zăpadă acopăr totul, chiar și cuvintele de adio ale Danusiei, ce se depărtă încet.

(Va urmă).

Relațiunea

dintre Legea Nouă și Legea Veche.

(Continuare).

5

II.

Legea Veche fiind întipuirca celei Noue, și-a împlinit chemarea.

„Menirea Legii este Hristos.“

(Rom. 10, 4.)

Numai atotștiutorul Dumnezeu a putut produce un atare op, ca stadiul așazăcând al copilăriei prin care a trecut poporul ales, L. V. și evenimentele dintr'ansa să fie formate după chipul L. N. și a întâmplărilor dintr'ansa, cari aveau, să urmeze cu mii de ani mai apoi. Și aievea dacă conziderăm mai de aproape faptele legii aflăm, că toate întipuesc rescumpărarea lumii săvârșită prin Isus Hristos, precum și biserica întemeiată de Dănsul, unele direct altele indirect. Tot aceasta se poate zice și despre multe persoane și evenimente din Vechiul Testament.

Astfel persoanele mai însemnate, cari au întipuit pe Mântuitorul și cari au avut vre-o însușire, cari în forma desăvârșită au fost în Mesia, sunt următoarele: Melhidesec, după a cărui rânduială Hristos avea să fie preot în veac și a cărui jertfă a fost tipul jertfei din L. N. (Evr. 7, 1—17), Moise după a cărui asemănare Isus avea să fie profet și legislator, întemeiator al unei legi noue, precum a prezis însuș Moise: „Proroc din frații tăi, — ca pe mine va scula ție Domnul Dumnezeuul tău, de el să ascultați“ (A. d. I. 18, 15 și Ioan 5, 40.) Sunt și alte persoane cari, după esplicarea s. s. Părinți, au prefigurat pe Mesia: astfel Isac, Iosif și șirul de proroci până la Isus.

Evenimentele, cari au prefigurat ceva din L. N. sunt cam următoarele: barca lui Noe, mântuirea celor opt, înseamnă mântuirea credincioșilor din biserică (1 Petr. 3, 19—22). Scăparea jidovilor din Egipt precum și din Babilon a prefigurat eliberarea omenimii de sub jugul păcatului; mana în pustie sacramentul Euharistiei; șerpele de aramă răstignirea Mântuitorului, iar intrarea în Canaan se aseamănă cu intrarea în împărăția cerurilor.

Ceremoniile din L. V. precum am văzut au întipuit sacramentele L. N. în special mielul de paști întins pe două lemne în forma crucii și conzumat fără a i-se frânge oasele, a fost cea mai fidelă figură a Mântuitorului răstignit.

Vaca roșie jertfă afară de castre, după cuvintele s. Pavel (Evr. 13, 11—13) iarăș a întipuit pe Mântuitorul, răstignit afară de cetate.

În fine toate jertfele în felul și mulțimea lor au întipuit jertfa de pe cruce a Mântuitorului, care odată pentru totdeauna a satisfăcut pentru omenime.

Un alt tip caracteristic ne arată s. Pavel în epistola către Evrei c. 9.

În L. V. odată în anul întreg intră pontifcelele în sanctuar, în ziua cea mare, a espierii, stropea sanctuarul cu sânge și prin aceasta espia păcatele poporului.

Intrarea aceasta de-o parte a însemnat „că încă nu eră deschisă calea sfinților, când stă încă cortul cel dintâi, care eră pilda

vremii de acum“, iar de alta parte a arătat, că nici poporul întreg nu poate mulcomi mânia lui Dumnezeu, de cum să o poată face aceasta jertfele nenumerate.

Pontifcelele a prefigurat pe Isus Hristos, care odată pentru totdeauna, a intrat în sanctuar nu făcut de mână omenească (Evr. 9, 24) și l-a stropit cu sânge de re- pețite ori, — ci odată cu propriul său sânge.

Este de a se aminti, că centrul cultului divin, cortul sfânt și biserica din L. V. după explicarea ss. Părinți, a întipuit biserica din L. N.

(Va urmă).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: **POETICĂ ȘI LEGEN- DAR POETIC** pentru școlile medii și instituttele pedagogice de *Dr. Ioan Rațiu și Alexandru Ciura*, profesori gimnaziali. Blaj 1911. Tip. Sem. teot. gr.-cat. Prețul 3 cor. Manualul a fost aprobat în manuscris din partea Ministerului. Are următorul cuprins:

Prefață.

A. Noțiuni de estetică. 1. Proza și poezia. 2. Artele. 3. Obiectul artelor. 4. Frumosul. 5. Suhlumul. 6. Estetica.

B. Forma poeziei. 7. Limba poetică 8. Ritmul. 9. Rima. 10. Picioarele versurilor și versurile. 11. Cezura. 12. Hiatal sau eluziunea. 13. Strofa. 14. Strofe fixate. 15. Versuri neregulate. ditirambe, versete.

C. P o e t i c a. 16. Împărțirea poeziei. 17. Poezia populară și artistică.

I. CÂNTECE: 18. Trei tovarăși (*Carmen Silva*, trad. G. Coșbuc). — 19. Dorul Româncei (*V. Alexandri*). — 20. Sonet (*Al. Sihleanu*). — 21. Cântec popular. — 22. Ce te legeni codrule? (*M. Eminescu*). — 23. Revedere (*M. Eminescu*). — 24. Și dacă ramuri bat în geam (*M. Eminescu*). — 25. Lui (*Veronica Micle*). — 26. Călugărul (*Tr. Demetrescu*). — 27. În pădure. (*Al. Vlahuță*). — 28. Numai una (*G. Coșbuc*). — 29. Doină (Colecția-Alexandri). — 30. Cântec vechiu (*St. O. Iosif*). — 31. Zădarnic (*O. Goga*). — 32. Ultima dorință (*Matilda Cigler-Poni*). — 33. Pe sub fereastră (*Maria Cunțan*). — 34. Nucul (*Ecaterina Pitiș*). — 35. Cântec anacreontic (trad. *M. Gr. Bonachi*). — 36. Psalmul I. (trad. *Metrop. Dosofteiu*) 37. Cântecul.

II. O D E: 38. La Dumnezeu (*D. Bolintineanu*). — 39. Rugăciune (*Gr. Alexandrescu*). — 40. Colinda Arhanghelilor (colecția-Teodorescu). — 41. Anul 1840 (*Gr. Alexandrescu*). — 42. Omul frumos (*A. Murășanu*). — 43. Republicei (*Horățiu*, trad. *D. C. Ollănescu*). — 44. Un cântec barbar (*G. Coșbuc*). — 45. O teamă (*Petlăfi*, trad. *O. Goga*). — 46. Cântecul gintei latine (*V. Alexandri*). — 47. Cântec (*O. Goga*). — 48. Sfârșit de Septembrie (*Petlăfi*, trad. *O. Goga*). — 49. O rază (*O. Goga*). — 50. Dorul miresei după mirele ei (trad. *C. Moldovan*). 51. Oda.

III. E L E G I I: 52. Adio la Târgoviște (*Gr. Alexandrescu*). — 53. Elegie (*D. Bolintineanu*). — 54. Glas din stele (*V. Alexandri*). — 56. Melancolie (*M. Eminescu*). — 57. Mai am un singur dor (*M. Eminescu*). — 58. Cea din urmă noapte în Roma (*Ovidiu*, trad. *St. Vărgolici*). — 59. Bocet din Bucovina (Colecția-Burada). 60. Elegia. 61. Poezia lirică în general.

IV. EPIGRAMA: 62—80. Exemple din autorii: *A. Cantemir, Iancu Vărdărescu A. Pann, C. Bălăcescu, Gr. Alexandrescu, G. Sion, Iacob Negruzzi, S. Bodnărescu, A. C. Cuza, Emil Gârleanu, Radu Rosetti, Cincinat Pavelescu*. 81. Epigrama

V. P O E M E D I D A C T I C E: 82. Arta poetică (*Horățiu*, trad. *D. C. Ollănescu*). 83. Poema didactică.

VI. EPISTOLE POETICE: 84. Epistolă lui I. Văcărescu (*Gr. Alexandrescu*). — 85. Epistolă către Maiorescu (*Iac. Negruzzi*). 86. Epistola poetică.

VII. S A T I R E: 87. Morții dela Oltenița (*A. Murășanu*). — 88. Satira spiritului meu (*Gr. Alexandrescu*). — 89. La câțiva autori contemporani (*Iac. Negruzzi*). — 90. Unde ni sunt v

— 91. Volința cea hârnicească (Satire pop. — S. Fl. Marian). — 92. Satira IV. (Horatiu, trad. D. C. Ollănescu) 93. Satira. 94. Poezia didactică în general.

VIII. POEME EPICE: 95. Dan, căpitan de plaiu (V. Alexandru). — 96. Rabie (D. Bolintineanu). — 97. Strigoii (M. Eminescu). — 98. Aegri somnia (Anton Naum). 99. Poema epică.

IX. BALADE ȘI ROMANȚE: 100. Daniil Sihu (D. Bolintineanu). 101. — Doamna lui Negru și bardul (D. Bolintineanu). — 102. Constantin Brâncoveanu (Colecția V. Alexandru). — 103. Ucigașul fără voce (Gr. Alexandrescu). — 104. Cânele soldatului (Gr. Alexandrescu). — 105. Oluf (trad. Dim. D. Anghel). — 106. Groza (V. Alexandru). — 107. Strigoii (V. Alexandru și Cost. Negru). — 108. Agnes (Arany, trad. St. O. Iosif și D. Anghel). — 109. Regina Ostrogoților (G. Coșbuc). — 110. Năframa (St. O. Iosif). — 111. Fata dela Cozia (D. Bolintineanu). — 112. La marginea satului (Petofi, trad. St. O. Iosif). 113. Balada 114. Romanța.

X. TRADIȚIUNI ȘI LEGENDE: 115. O noapte la morminte (D. Bolintineanu). — 116. Murașul și Aluta (D. Bolintineanu). — 117. Părul de aur (Al. Lăpădatu). — 118. Cicoarea (Colecția-G. D. Teodorescu). — 119. Biserica risipită (V. Alexandru). — 120. Noaptea Sfântului Andrei (V. Alexandru) 121. Tradițiunea și legenda.

XI. FABULE: 122. Stejarul și trestia (G. Sion). — 123. Caluși călărețul (Al. Donici). — 124. Vulpea și corbul (G. Asachi). — 125. Găștele (C. Stamati). — 126. Moara de vânt (V. Alexandru). — 127. Dreptatea leului (Gr. Alexandrescu). — 128. Lupul moralist (Gr. Alexandrescu). — 129. Boul și vițelul (Gr. Alexandrescu). 130. Fabula. 131. Povestea.

XII. EPOPEA: 132. Epopea. 133. Epopea populară. — 134. Iliada (rezumat). — 135. Despărțirea lui Ector de Andromaca (fragm. din Iliada). — 136. Odisea (rezumat). — 137. Odiseu în coliba slugii sale (fragm. din Odisea). 138. Epopea artistică (literară). 139. Epopea națională-istorică. — 140. Negriada (rezumat). — 141. Moartea lui Biscopogel (fragm. din Negriada). 142. Epopea romantică. 143. Epopea religioasă. — 144. Moartea lui Ugolino (fragm. din Divina Comedie). 145. Epopea satiro-epică. — 146. Țiganiada (rezumat). — 147. Tabăra Țiganilor (fragm. din Țiganiada). — 148. Isprăvile lui Păcală (rezumat). — 149. Invierea morților (fragm. din Isprăvile lui Păcală). 150. Romanul. 151. Nuvela. 152. Poezia epică în general.

XIII. DRAMA: 153. Drama în general 242 154. Genurile dramei 242. 155. Construcția dramei 243. 156. Insușirile dramei 243. 157. Tragicul 244. 158. Comicalul 245. 159. Caracterizarea 245. 160. Tragedia antică și modernă 246 161. Drama modernă 247 162. Genurile secundare ale dramei 248. 163. Revista autorilor moderni 249. 164. Tragedia omului (rezumat). — 165. Adam în Roma (fragm. din Trag. omului). — 166. Despot-Vodă (rezumat). — 167. Despot în temniță (fragm. din Despot-Vodă). — 168. Noaptea furtunoasă (I. I. Caragiale). 250—273.

XIV. POEZII IDILICE ȘI DESCRIPTIVE: 169. Titiz și Melibeu (Virgiliu, trad. de Coșbuc). — 170. Șan-Marius (D. Bolintineanu). — 171. Malul Siretului (V. Alexandru). — 172. Preteștii (N. Beldiceanu). — 173. Dimineața (O. Goga). — 174. Nunta în codru (G. Coșbuc). 278—291. 175. Poemia idilică 291. 176. Poezia descriptivă 292. 177. Genurile poetice 294.

Sistemele de arândare aplicate pe moștile Academiei, studiu economic de Dr. D. Busuioacă, inspector agricol. București 1911 preț 2 lei. Se desvoltă în această carte foarte amănunțit sistemele de arândare introduse pe moștile Academiei încă din 1907 cu tendința de a ajuta pe țărani. Aceste sisteme sunt: de arândare la o singură persoană, însă cu impunerea unor anumite obligațiuni relative la raporturile dintre arendaș și țărani, — apoi în bani și în loturi, direct și individual la țărani. Experiențele făcute merită să fie cunoscute celor ce se ocupă fie cu chestia țărănească, fie cu exploatarea moștilor.

Studii științifice, an. II, fasc. II, de Găvril Todica, Orăștie 1911. Intregă broșura această e dedicată economiei sociale. Iată singuraticii titluri: Trebuințe, Bunuri. — Producțiunea și Consumul. — Schimbul. — Aurul și Argintul. — Etalbn. — Banii. — Baniii unor state. — Valoarea de paritate. — Recomandăm aceste studii bine scrise, mai ales celor grupați în jurul băncilor, pot lua din ele mult folos. În anul II vor apărea patru fascicoli, cuprinzând scrieri de interes economic financiar. Abonamentul 5 coroane.

Câteva date referitoare la activitatea armatei române în Dacia, de Nicolae Salica, prof. Brașov 1911. Un studiu arheologic interesant, bazat atât pe vechile descoperiri, cât și pe unele mai nouă.

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea” sub titlul de „Vestitorii credinței”. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

Apostolul cu litere latine, 32 coale f. 4° cu litere mari și cetețe. Să vinde broșat cu 14 cor., legat în piele roșie 22 cor.

Icoane din luptele Bisericii de I. Roșiu, format 16° mare pe 466 pag. Broșare elegantă. — 7 colorii. — Preț 3 coroane; pentru România 3 lei 50 bani. *Intreg venitul e destinat pentru „Mausoleul Bunea”*. Profesorul universitar de ist. bis. dela facultatea teol. din Budapesta a numit traducerea ungurească a „Icoanelor”: „Lucrare actuală și de mare diligență... plină de eugetări cari de cari mai frumoase... apologie animată... scl. scl.”

Considerând și scopul pentru care s'a oferit, ar face frumoasă misiune toți cei ce ar desvâli-o în cercuri cât mai largi. După 25 exemplare — unul gratuit. — Se poate procura dela *Librăria Arhidiecezană* (Blaj) și dela autor (Blaj „Unirea”) *Banii de răscumpărare ai fiecăruia se cvitează public*.

Antologionul sau Mineiul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeiilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Vătra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru vieța casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*

Carte de citire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suctu prof. —

vol. I. *Apologetica, creștină* fco. 5.30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7.30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Cozistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casetele bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Mângăierea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștința Venerabilului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fileri trimiși cu mandat postal speedez cu exped. rec. 11 exemplare. Spedarea cu rambursă costă mai mult; — b) legătură în piele de chagrin neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu sped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) leg. în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu sped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din *Cuvântările bisericești* după oratorul Massillon, traduse de subscrișul din tomul I. numai foarte puține exemplare mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu sped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comandele sunt a se adresa la: *Ioan Genț*, protopop gr-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor Obedeanu reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr-cat din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe colorii, după originalul pictorului nostru F. C. Domșa. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru colorii. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: *Albumul Bunea* — Blaj—Balázsfalva sau Librăria semin.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Ingrijiti-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a să înscrie de membru la

„Asociația Esehiană de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **16—80 ani**. Pe lângă o taxă lunară de 1 coroană și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membie i-se solvește moștenitorului un ajutor de **2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membie prin oarecare nenorocire neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor., după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Membrii înscriși dela etatea de **60—80 ani** n'au drept la rente. Se pot semnă 1—2 cote (2000—4000 cor.). **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de

18 ani. Se pot semnă 1—2 cote (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măritș primește suma asigurată, iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 30 cor. Tot această rentă o primește fata până când trăiește, dacă după oare-care vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cote semnate până la **10,000.000 cor.** și peste **200,000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimite gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Spre deosebită atențiune: Sistemul nostru fiind prea bun s'a imitat și prin alții, folosind chiar și firmă care seamănă cu **firma noastră.** Decrugăm, pe epistolele adresate nouă a se scrie „**Esehiană**“ cu litere groase și a-l subtrage.

Asociația Esehiană de Ajutorare Reciprocă.

Diracțiunea pentru Uugaria:

Timișoara (Temesvár-Belváros Hunyadi-utca

4. szám. l. em.) (9) 4—6

Nr. 55/1911.

(55) (3-3.)

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a execută lucrările necesare la edificarea bisericii gr.-cat. din Cisteiul român. prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 1600 cor. adecă una mie șeaze sute coroane la Oficiul parohial gr.-cat. din Cisteiul român, cel mult până la 16 Iulie st. n. 1911, 10 ore a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor luă în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, descrierea tehnică, preliminarul de spese și planul aprobate de Prea-veneratul Conzistor Metropolitan la 1 Aprilie 1911 sub Nrul 2298 se pot studiă zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din loc.

Cisteiul român, la 22 Iunie 1911.

Teodor Abrudan,
paroh gr.-cat.

Iuon Szire,
curator.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat eu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de soaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

in Timișoara-Fabric

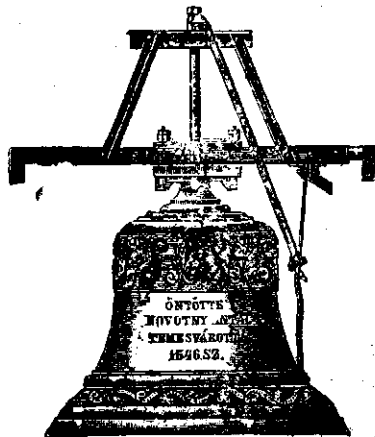
27, 48—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o latuce prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea soaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ea și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. poporale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540.78
Capitale asigurate pe viață achitate		4,834,801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839.92—
	viață	11,020,266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă		2,428,317—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(23) 48—?